

Umění „pozdní gotiky“

husitské –
reformační –
utrakvistické umění
(?)

Grafika

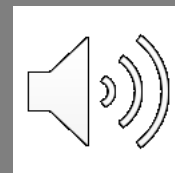

Michael Wolgemut, Tanec smrti, 1493

Termíny:

„pozdní gotika“
„italská renesance“
„raný nizozemský realismus“

Sandro Botticelli, Primavera, 1485-7

Litoměřický oltář, Korunování Krista trním, 1505

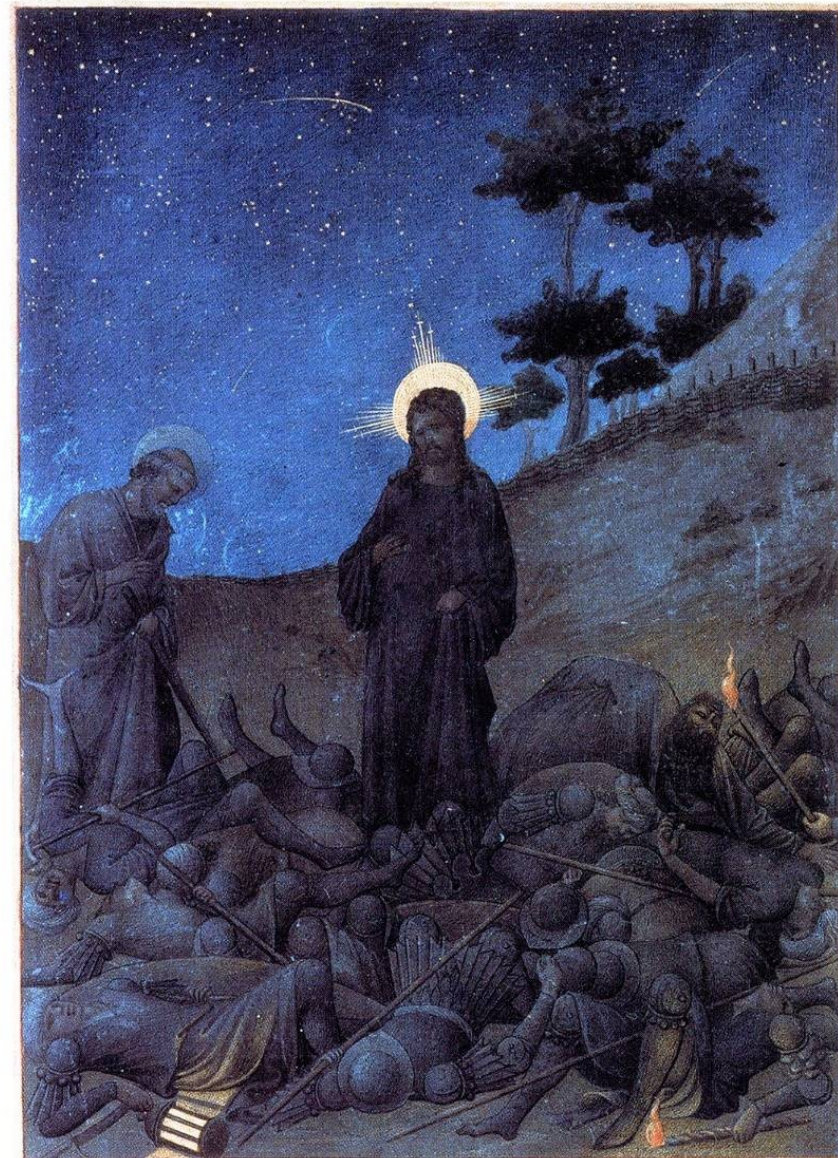

Giorgio Vasari (1511– 1574)

Raný nizozemský realismus

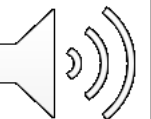
Bratři (Malouelové) z Limburka: Jan, Pol, Herman

vlevo: Sv. Mikuláš tiší bouři, Belles Heures du Duc de Berry (Krásné hodinky vévody z Berry)

vpravo: Kristus na Hoře olivetské, Très riches heures du Duc de Berry (Přebohaté hodinky vévody z Berry)

Na přelomu první a druhé čtvrtiny 15. století se v italské Florencii zrodila renesance. V té době Nizozemci v malbě již dovedli znázornit atmosférické projevy jako vichr, bouři, tmu, úsvit či západ slunce. Objevili tzv. atmosférickou neboli vzdušnou (barevnou) perspektivu se zamlženými modravými dálkami v pozadí výjevů a používali vržené stíny. Tyto inovace se projevují už po roce 1400 v iluminacích bratrů z Limburka, Mistra maršála Boucicaut a později v díle **Jana van Eycka** (Turínské hodinky ad.).

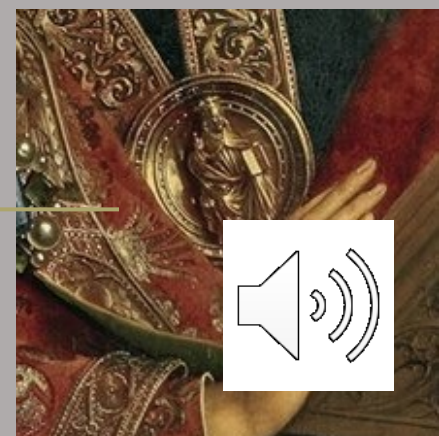
znázornit zářivé barvy, strukturu srsti, vlasů, kožešin, povrch a lesk kovu, skla, textilií i hebkost pokožky.

Objednavateli jejich děl byli mimo jiné bohatí měšťané a obchodníci s luxusním zbožím jako sklo, drahé látky ap. Campin a Van Eyck dokázali tyto materiály věrně znázornit na svých obrazech, jejichž prostor prohlubují průhledy do perspektivně pojatých měšťanských interiérů a realistické krajiny.

Nizozemci malovali prostor, jeho perspektivní hloubku a zkratky spíše cítěně a odpozorovaně, což je lidskému oku bližší než geometricky konstruovaná perspektiva Filippa Brunellescchiho, Donatella a Masaccia v raně renesanční Florencii.

Florenťané obraz a výstavbu jeho prostoru chápali analyticky – od konstrukce a od celku k jednotlivostem, kdežto Nizozemci synteticky, kdy z detailů skládali celek.

V detailech vlámských kompozic lze nalézat počátky žánru krajiny a zátiší. Též se rapidně rozvinula portrétní malba. Vedle formální vytríbenosti jsou Van Eyckova a Campinova díla prochnuta hlubokým, komplikovaným symbolismem, který interpretoval mezi ikonology zejm. Erwin Panofsky.

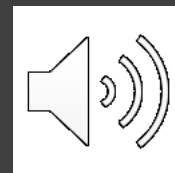

Jan van Eyck, Madonna v chrámu, 1438-1440

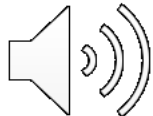
Robert Campin, Madona u krbu, ca 1430

Robert Campin, triptych Mérode, ca 1432

Robert Campin, triptych Mérode, ca 1432

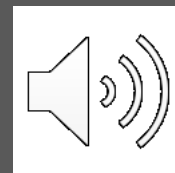

Bronzový lavor a florentské džbány s modrou kobaltovou glazurou, kol. 1430

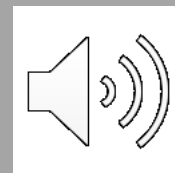

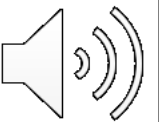
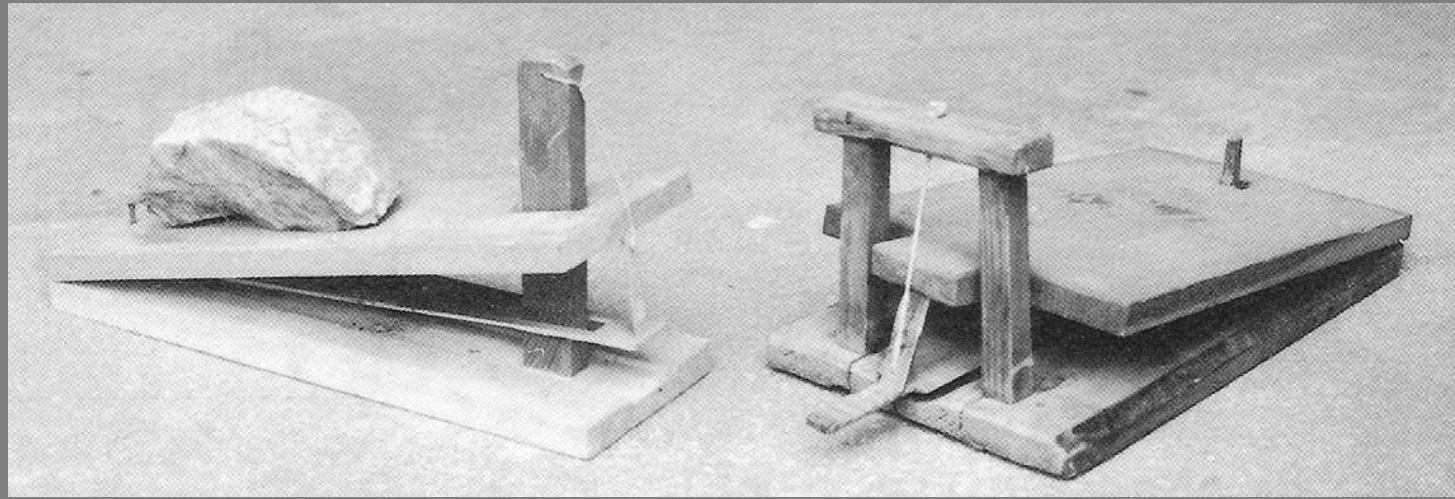
- Past na myš (mus diabolica = symbol ďábla) > Kristus jako past na ďábla. Sv. Josef se svým pěstounstvím podílí na lapení ďábla.
- Past na myš připomínají také okenice Josefovy dílny.
- Sv. Josef vyrábí buď další past na myš nebo vrtá síto do vinného lisu (?). Kristus chápán jako vinný list lisující krev Páně.
- Truhlářské náčiní je aluzí na *Arma Christi* – tj. nástroje Kristova umučení

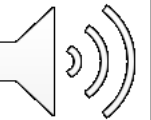
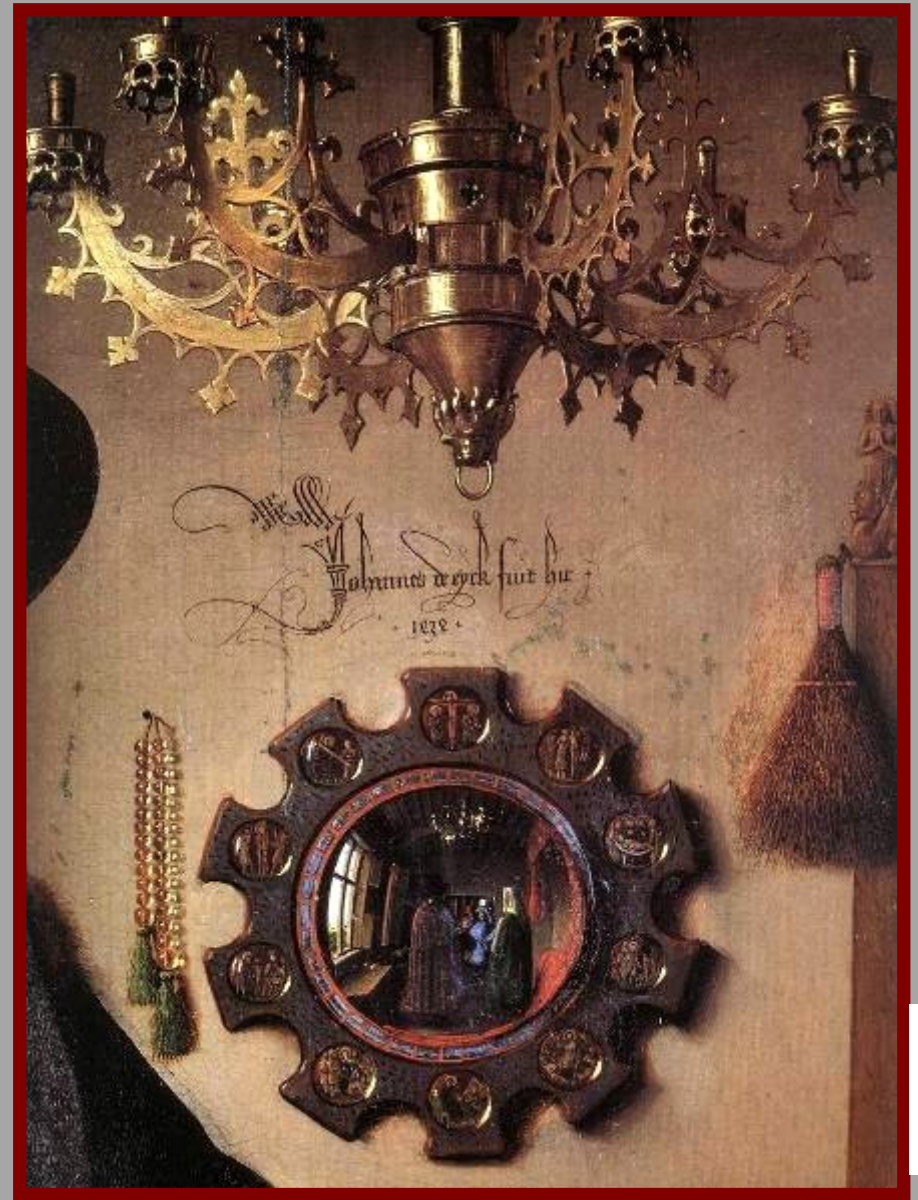
Majolika a toskánská kamenina, florentské džbány s modrou kobaltovou glazurou, na Campinově oltáři v MET v N.Y. a na oltáři v Bruselu... a v reálu, kol. 1430-50

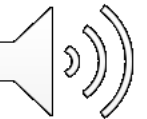
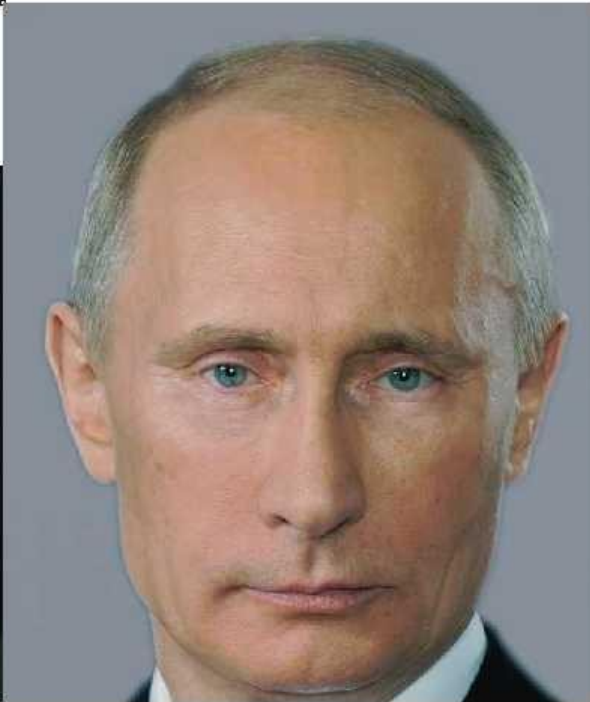

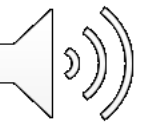

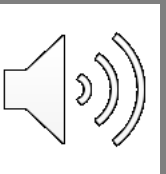

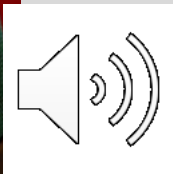
Jan van Eyck, Svatba manželů Arnolfiniových, 1434

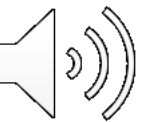
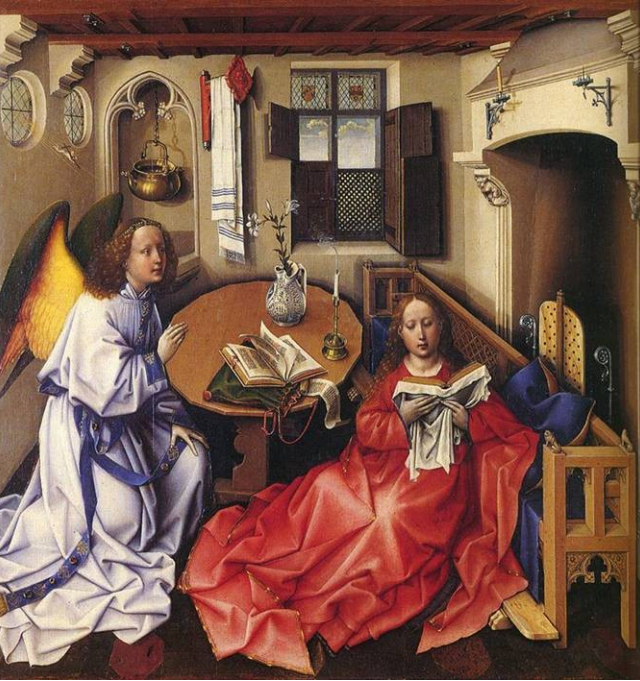
Robert Campin (Mistr z Flémalle),
jedna z desek (Pieta Páně) nalezených ve Flémalle v okr. Lutych (Liège),
kol. 1425

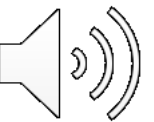

Bratři van Eyckové, Gentský oltář, 1432

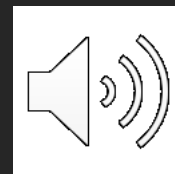

Zikmund Lucemburský (1368-
1437)

Albrecht II. Habsburský (1397-1439)

Ladislav Pohrobek (1440–
1457)

Jiří z Poděbrad (1420-1471)

Jan Rokycana (1396-1471)

IOANNES ROKYCZANA

Oltář z Boletic, pol. 15. stol.

Matyáš Korvín (1443-1490)

Vladislav
Jagellonský (1456-
1516)

Prašná brána, Praha (stav v 19. stol. před Mockerovou rekonstrukcí)

O velké přestavbě opevnění

Tak velké stavby, jaké Karel IV. zahájil, nebylo možné za jeho života dokončit.

Nepodařilo se to ani jeho nástupci, Václavovi IV.

Husitské války pak nadlouho přerušily veškerý stavební ruch a práci umělců na Hradě.

Ani králové tu v nejistých dobách nesídlili trvale.

Teprve na konci 15. století se na Hrad opět přestěhoval král Vladislav Jagellonský a začal další přestavbu.

Bouřlivá doba husitských válek přinesla velkou změnu v dobývání hradů: zdokonalily se střelné zbraně, především děla.

Dosavadní systém hradeb a věží už nestačil. Proto král Vladislav po roce 1484 nejprve modernizoval opevnění.

Stavitel: Benedikt Ried.

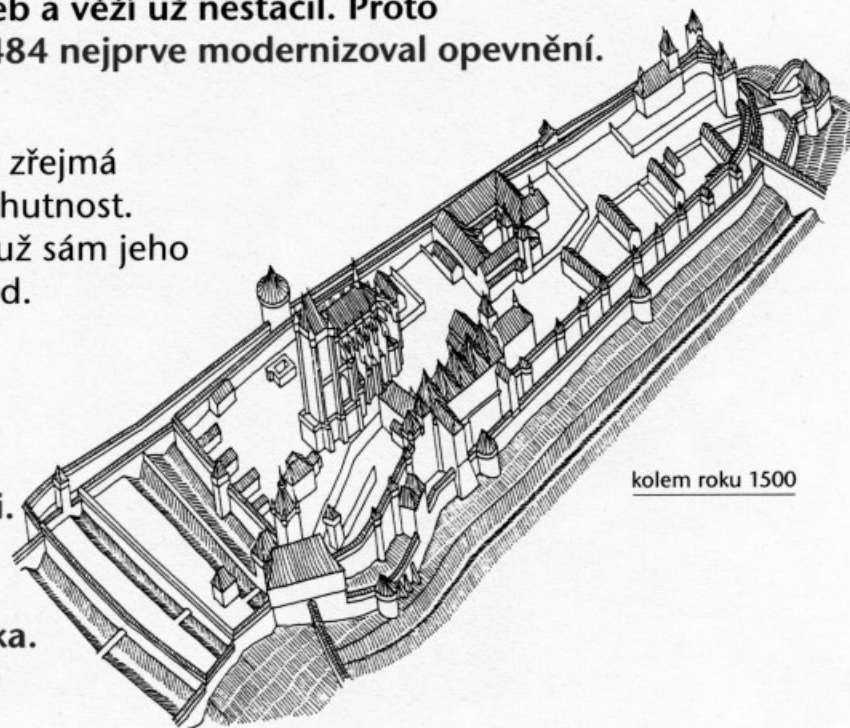
Na opevnění z té doby je zřejmá především účelnost a mohutnost.

Nepřítele měl odrazovat už sám jeho strohý a nedobytný vzhled.

Na severní straně posílila obranu Hradu nová parkánová hradba s třemi dělovými věžemi.

Jsou zde dodnes: Prašná věž – Mihulka, Nová bílá věž a Daliborka.

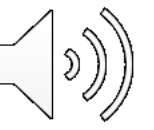
(Palba obránců z nich nepříteli znemožňovala postavit děla na protilehlou hranu Jeleního příkopu.)

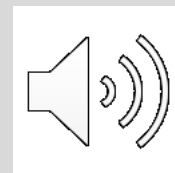
kolem roku 1500

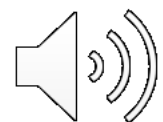
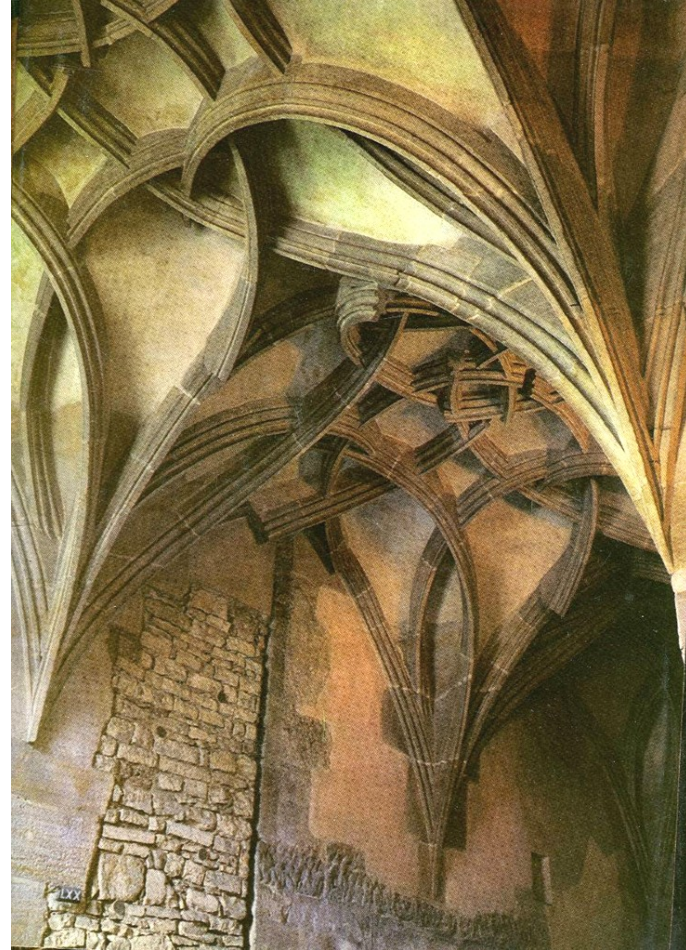
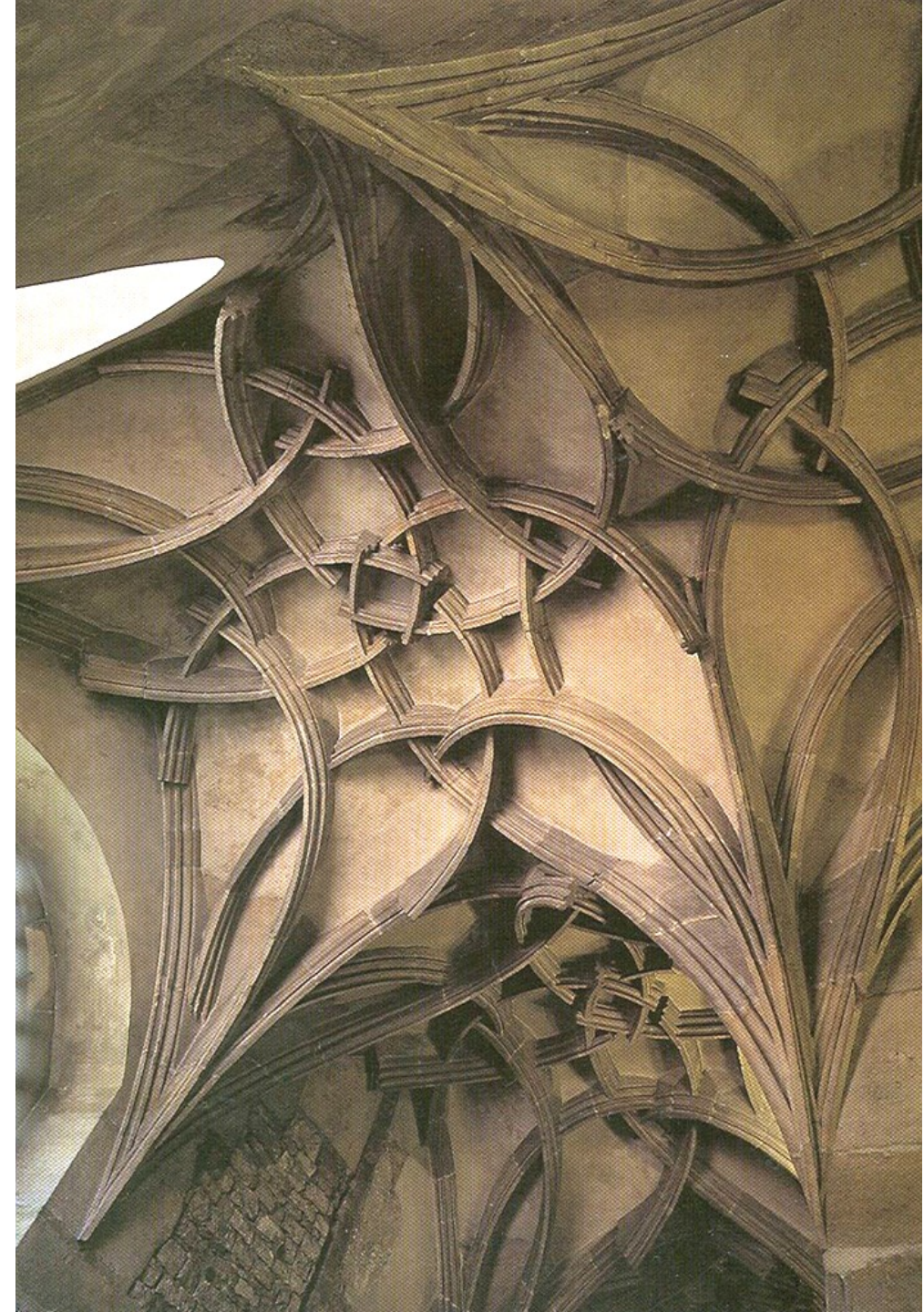
Na jižní straně Hradu přistavěli ke starší parkánové hradbě nové dělové bašty.

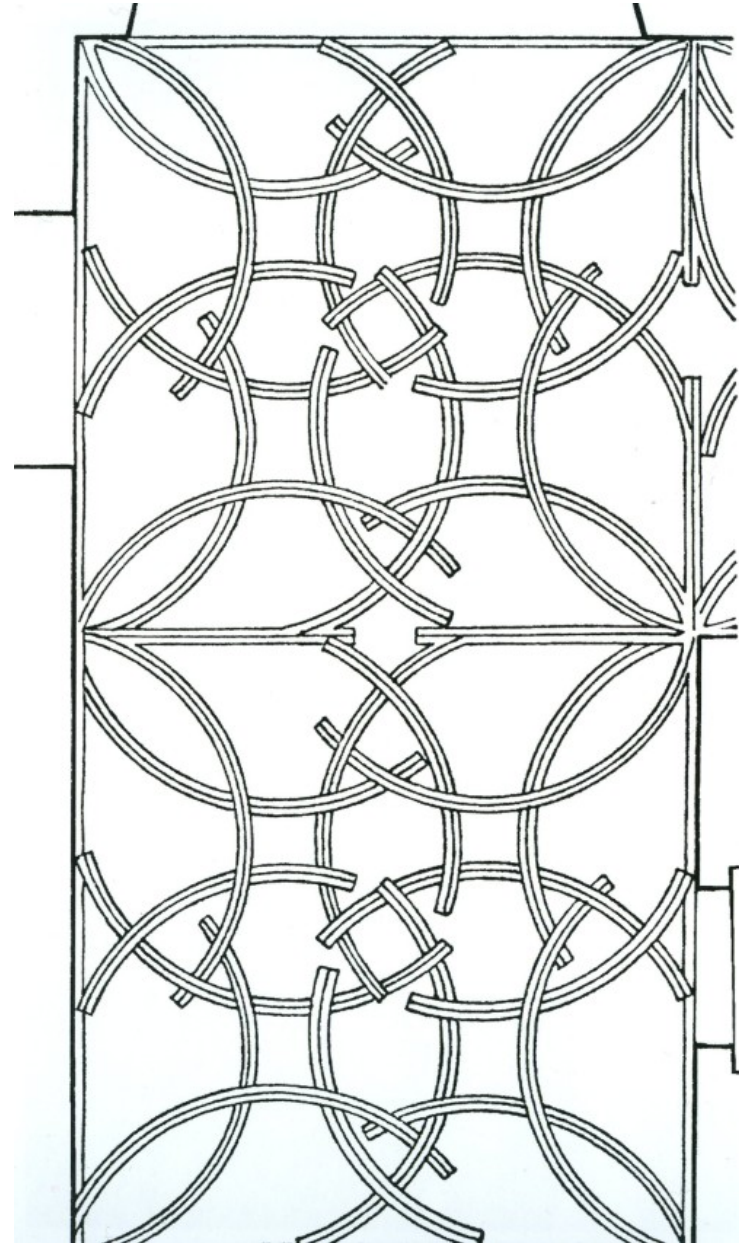
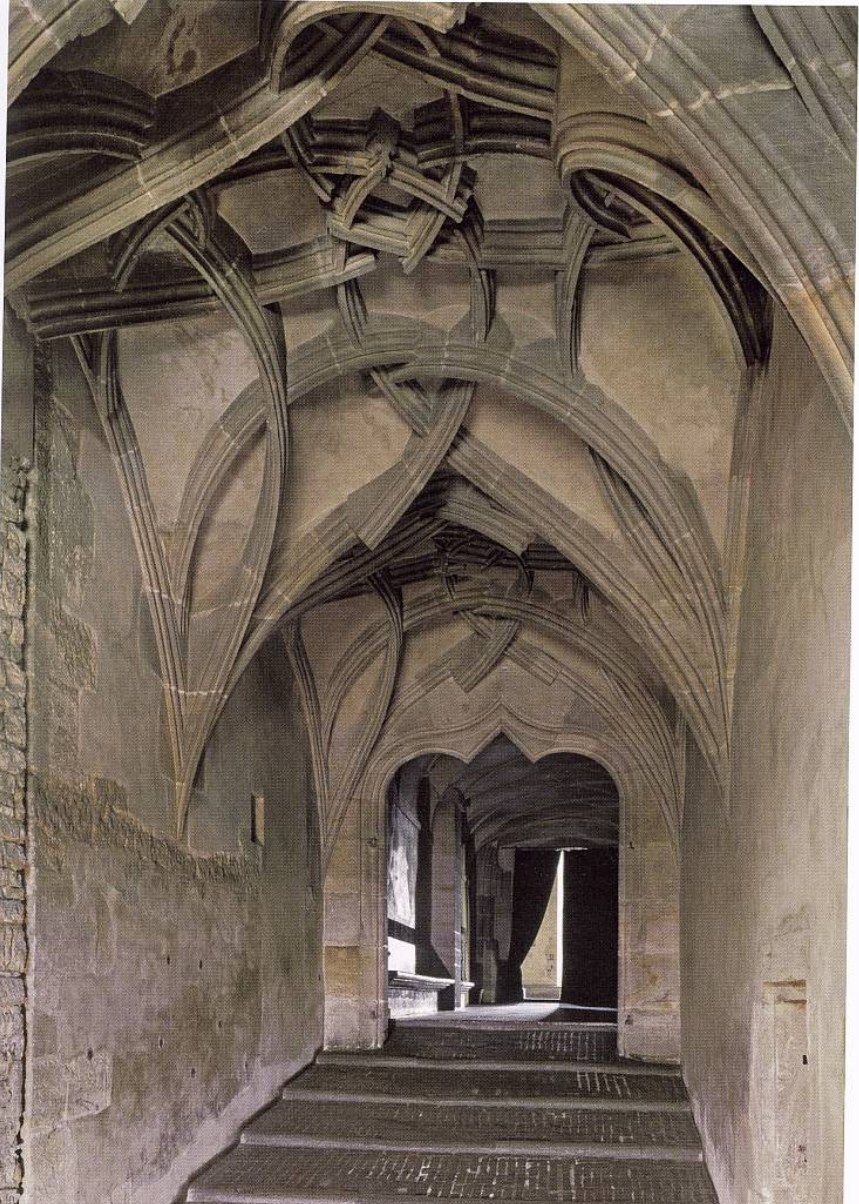

Srovnání oken vévodského paláce v Urbiniu (vlevo, 70. léta 15. století) s průčelím oken Vladislavského sálu (vpravo, datace 1493)

PRAHA, Pražský hrad, jezdecké schodiště od
BENEDIKTA RIEĎA (Rejta)
do Královského paláce (resp. Vladislavského sálu), kol.
1500, (schéma klenby schodiště)

Benedikt Ried, Pražský Hrad, Vladislavský sál, 1487-1502

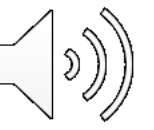
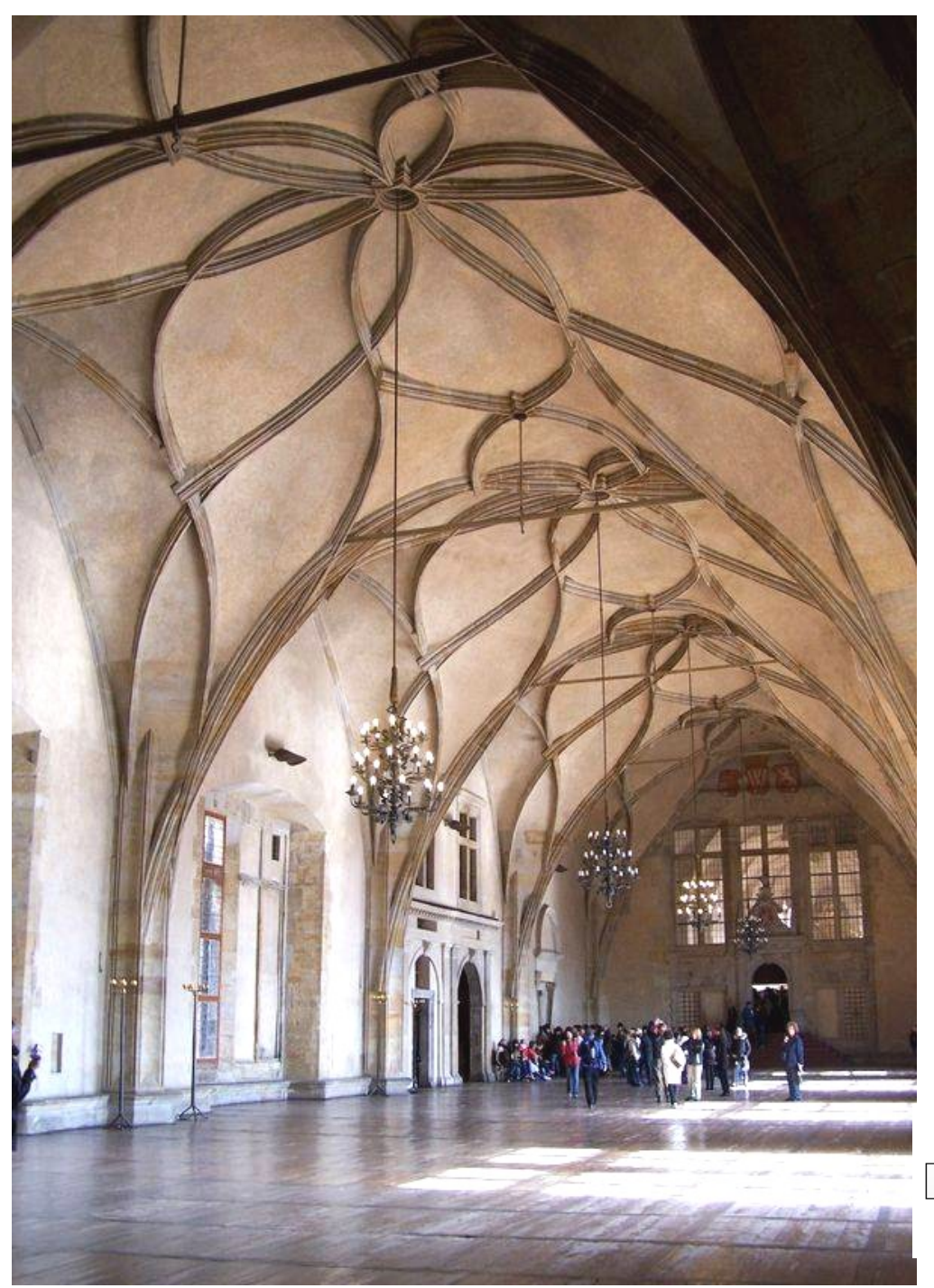
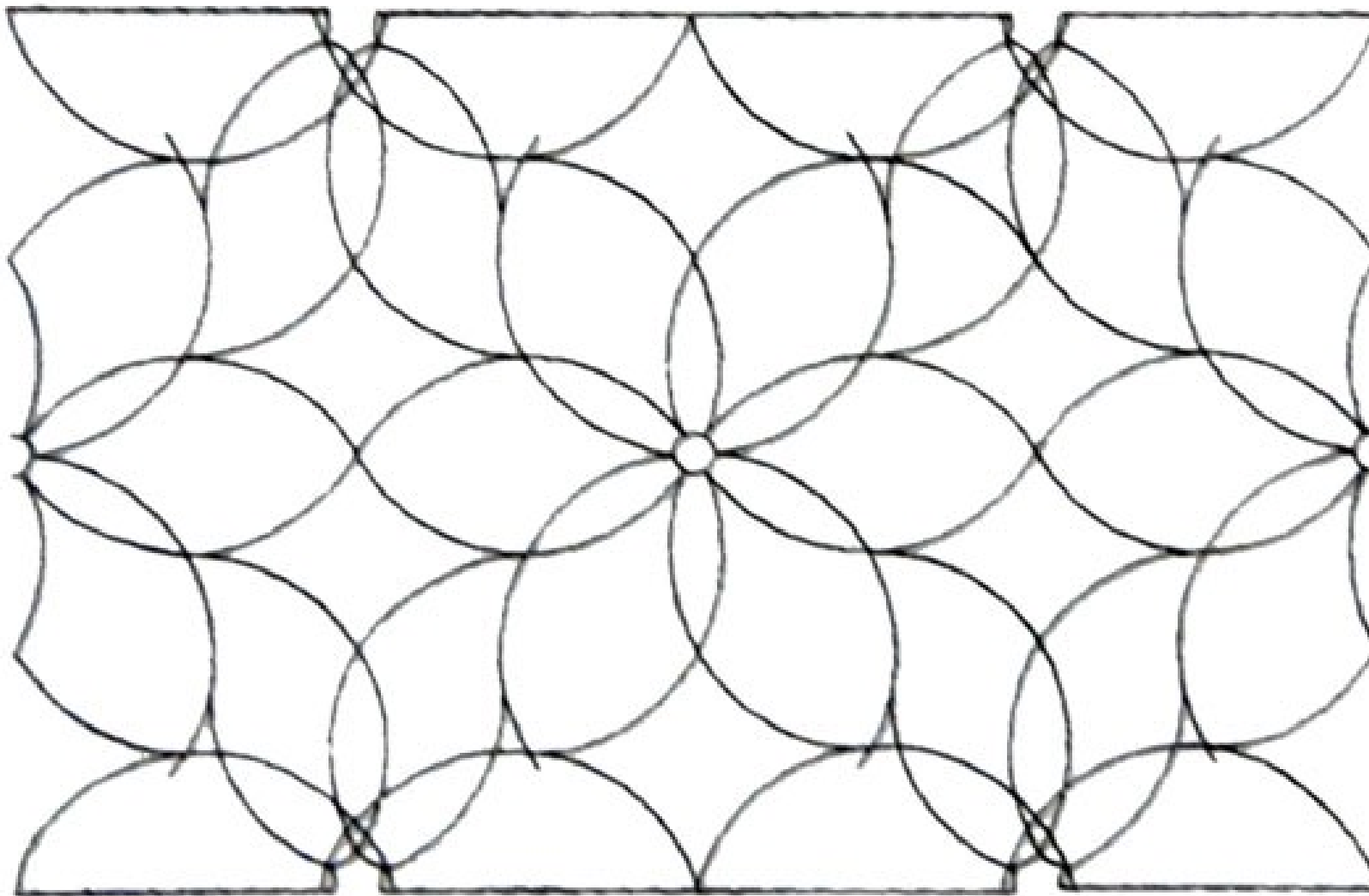
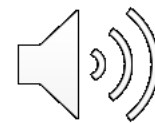
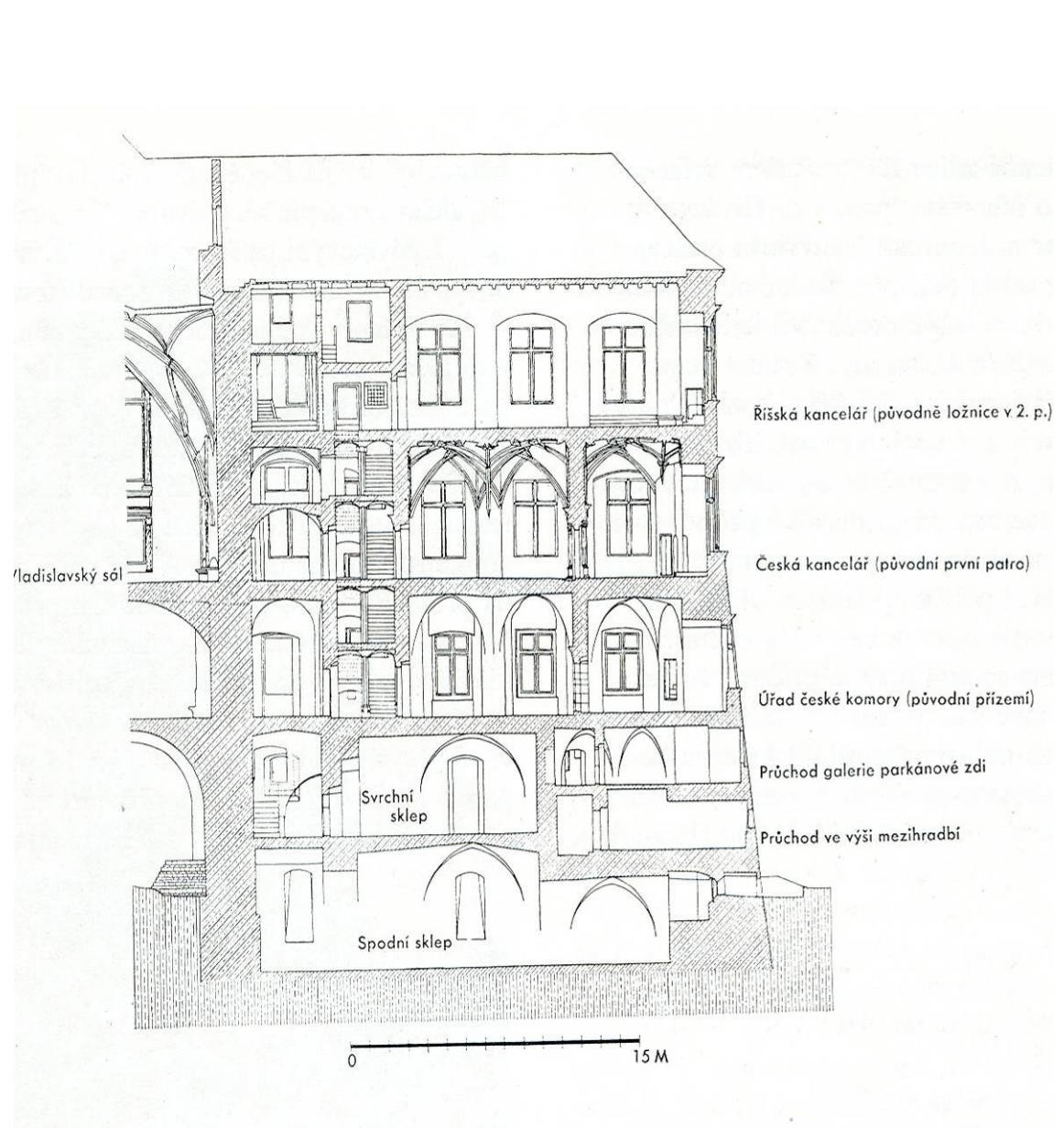
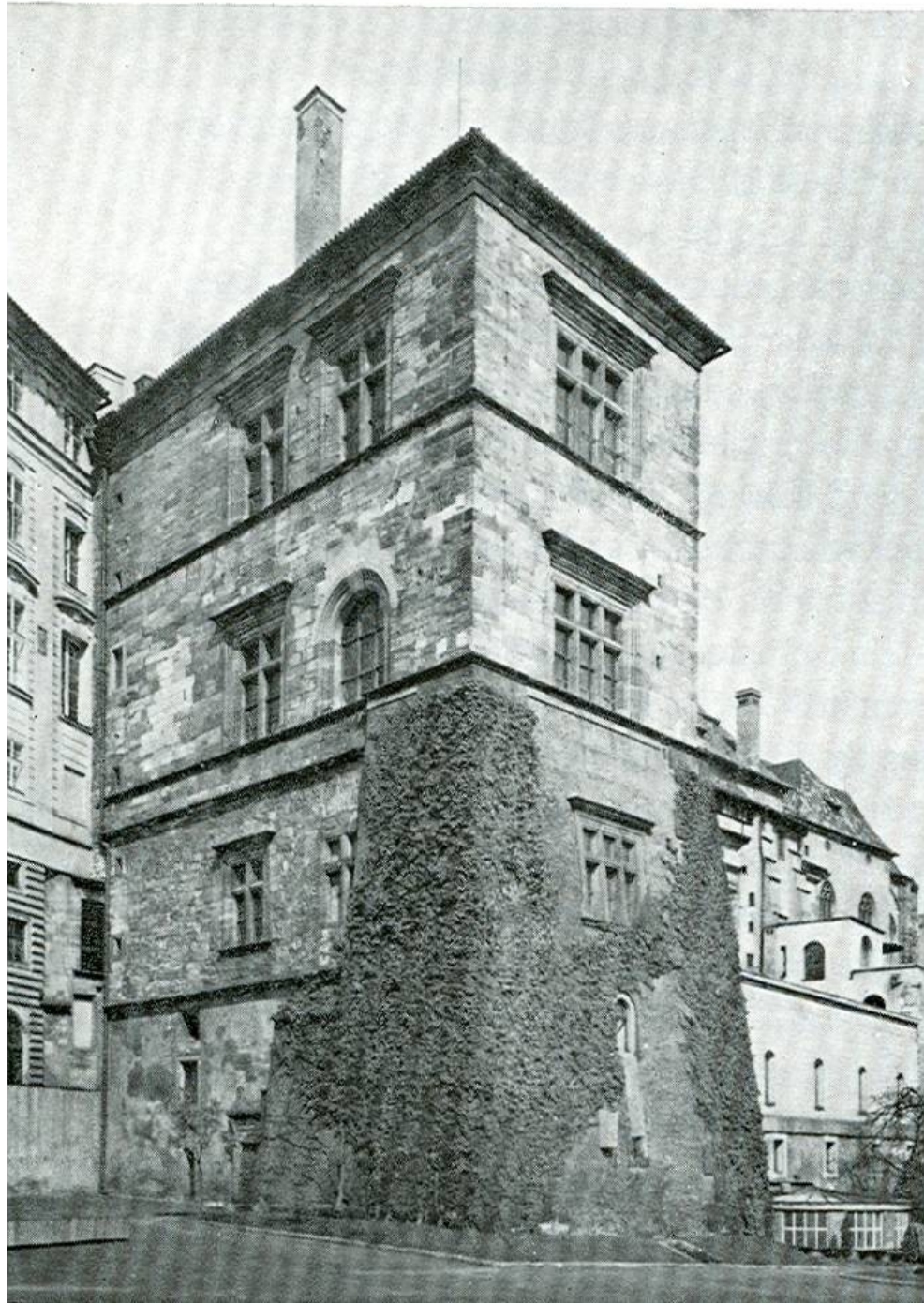
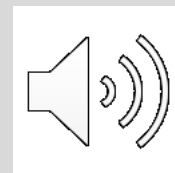

Schéma kroužené klenby Vladislavského sálu, přelom 15. a 16. stol.

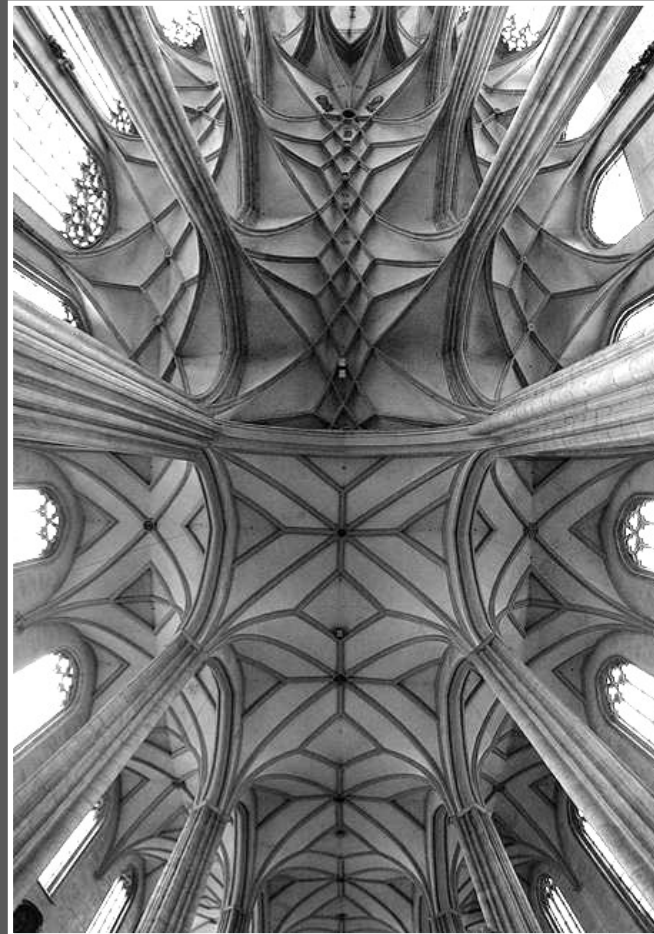
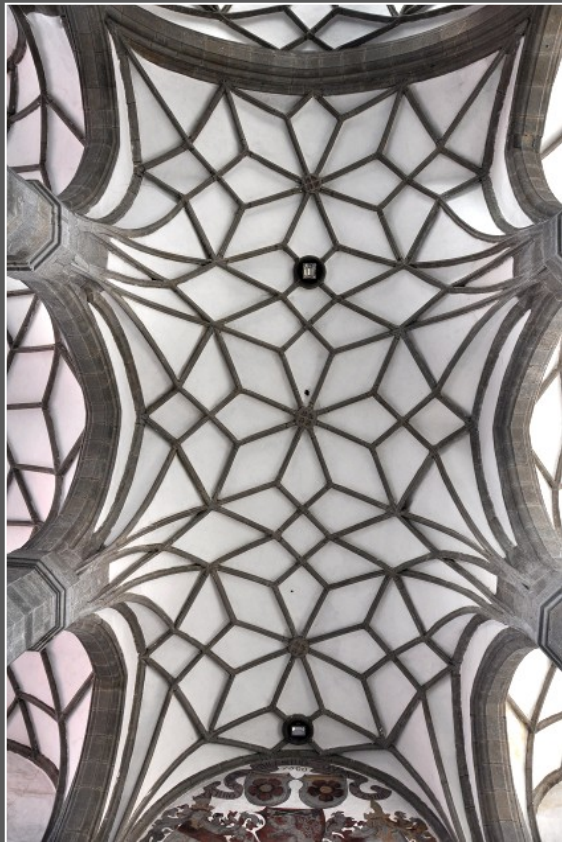
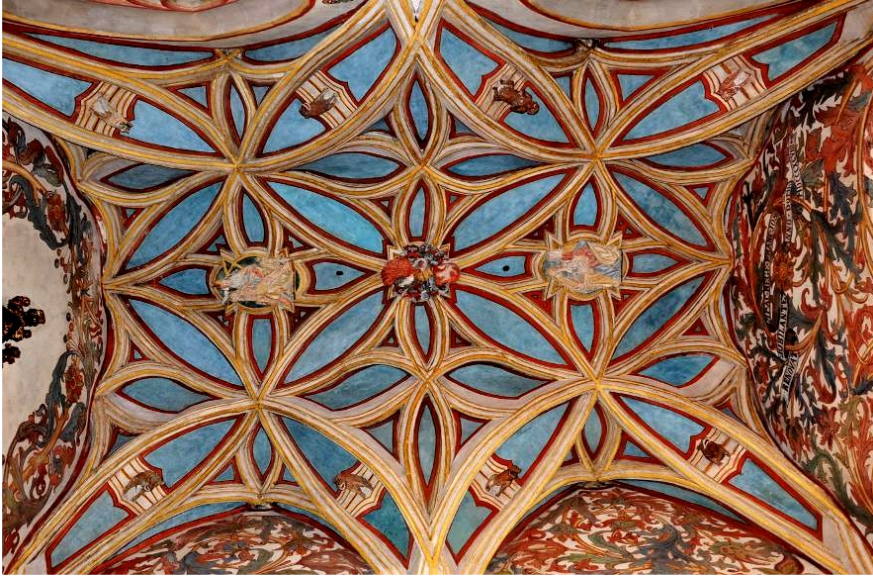
Benedikt Ried, Pražský Hrad, Vladislavský sál, 1487-1502 (vpravo)
a Ludvíkovo křídlo (do 1510, vlevo) – fasáda do jižních zahrad (Na valech)

RŮZNÉ TYPY POZDNĚ GOTICKÝCH KLENEB

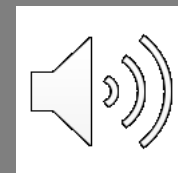
Vlevo nahoře: Kroužená klenba v Jindřichově Hradci

Dole zleva: síťové hvězdrové klenby v Prachaticích, Brně (kostel sv. Jakuba V.), ve Chvalšínách

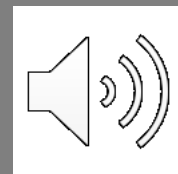

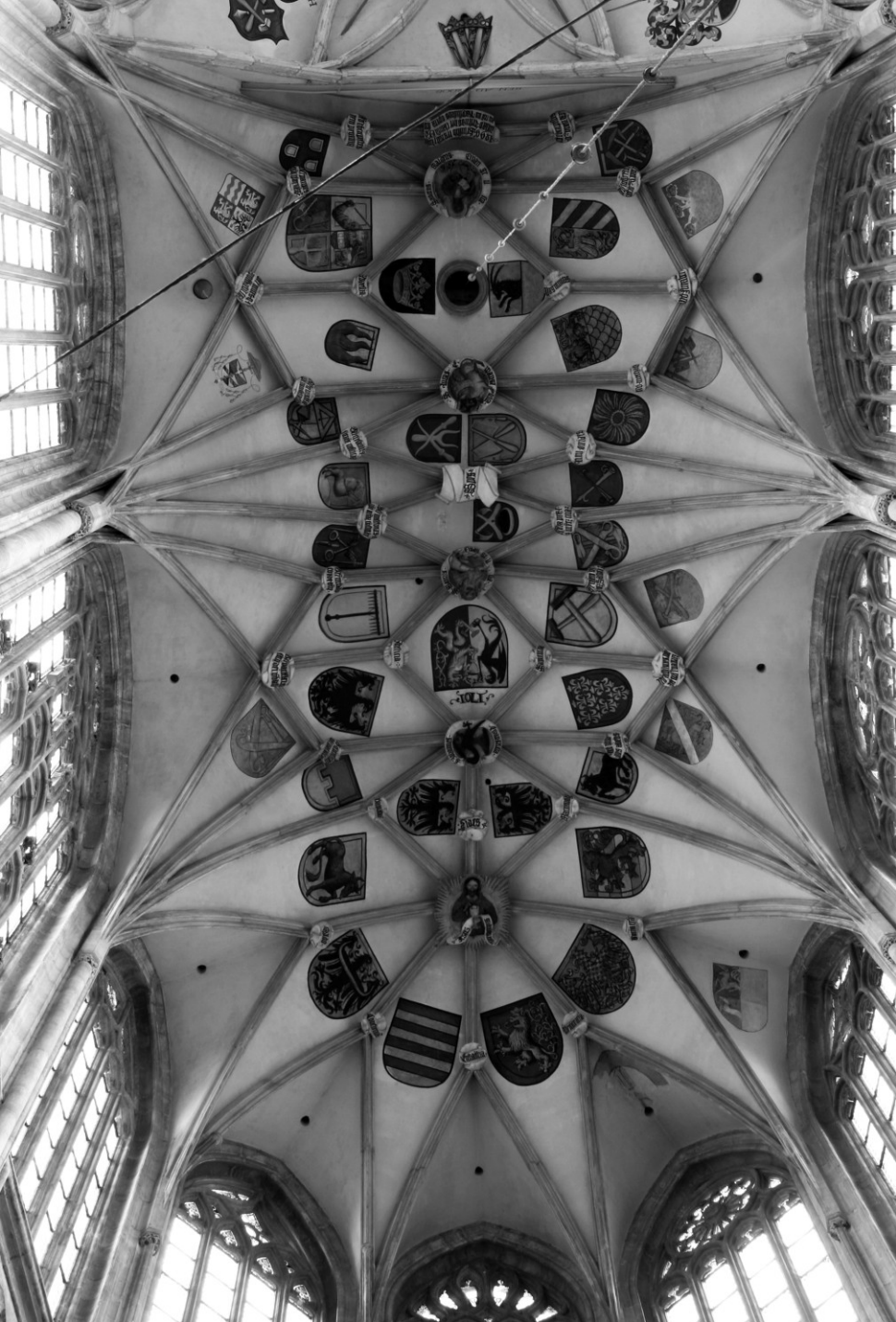
RŮZNÉ TYPY POZDNĚ GOTICKÝCH KLENEB SKLÍPKOVÝCH

Nezamyslice, Blatná, Slavonice

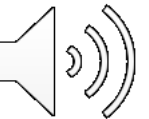

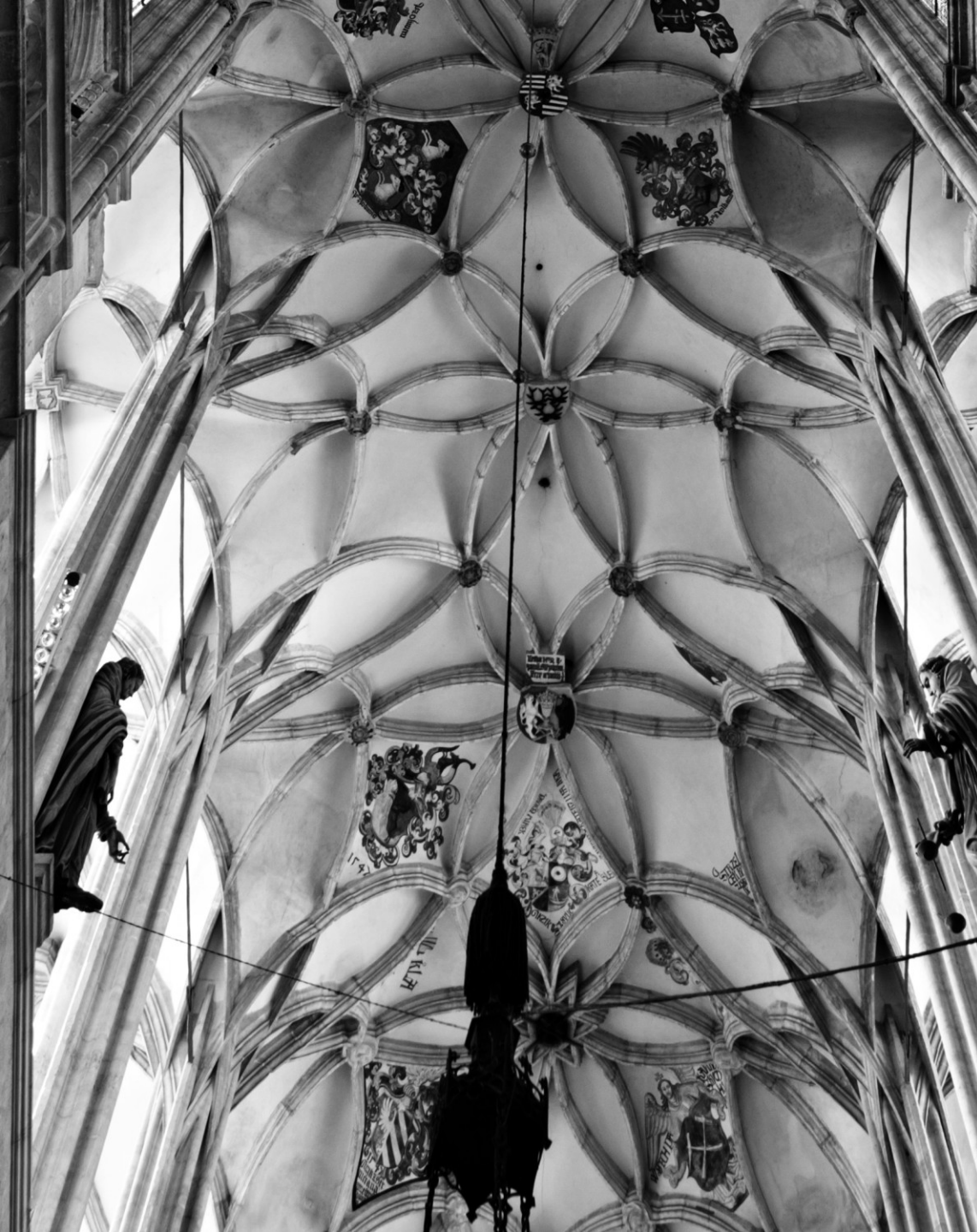
Nezamyslice
sklípková klenba, po 1500

Síťová klenba, chór
chrámu sv. Barbory v
Kutné Hoře (Matěj
Rejsek), 1499

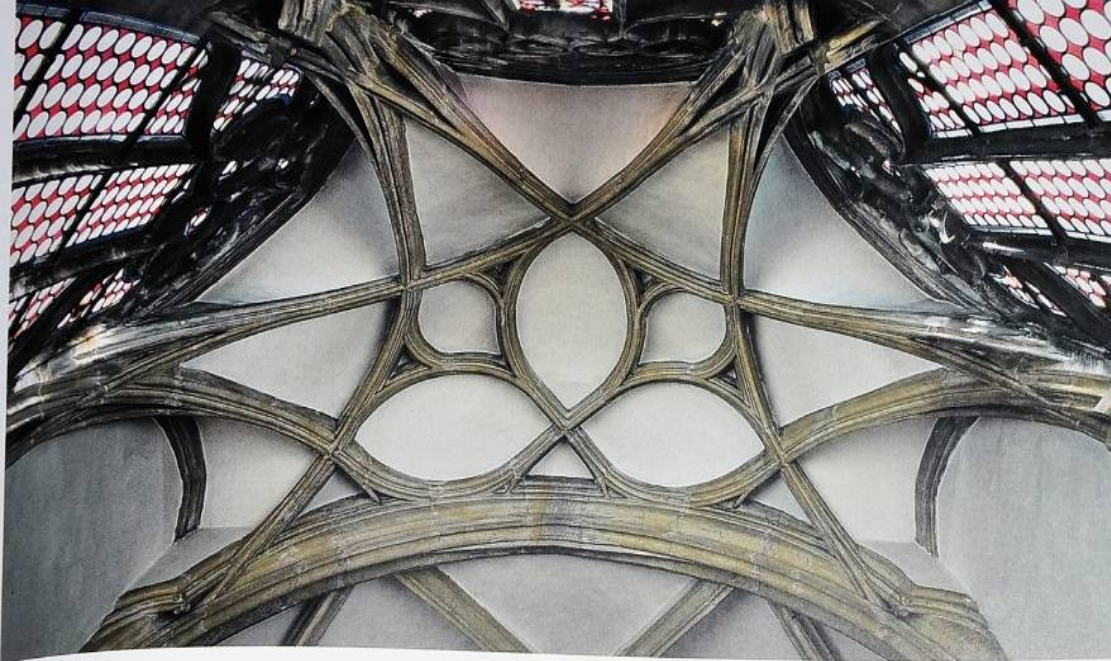

Kroužená klenba, Kutná Hora, chrám sv.
Barbory (Benedikt Rejt/Ried), návrh kolem
1515, realizace do 40. let 16. stol.

Kroužené klenby

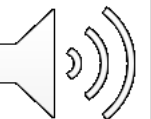

624 Olomouc. Radnice. Klenba uvnitř arkýře radniční kaple.

Olomouc, kaple radnice

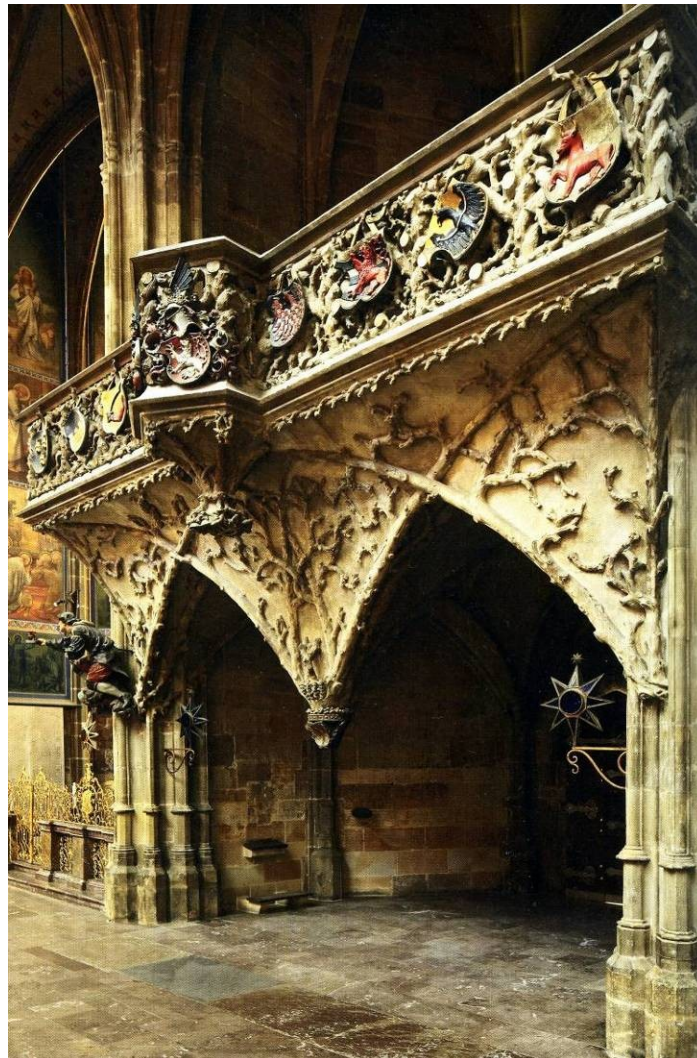
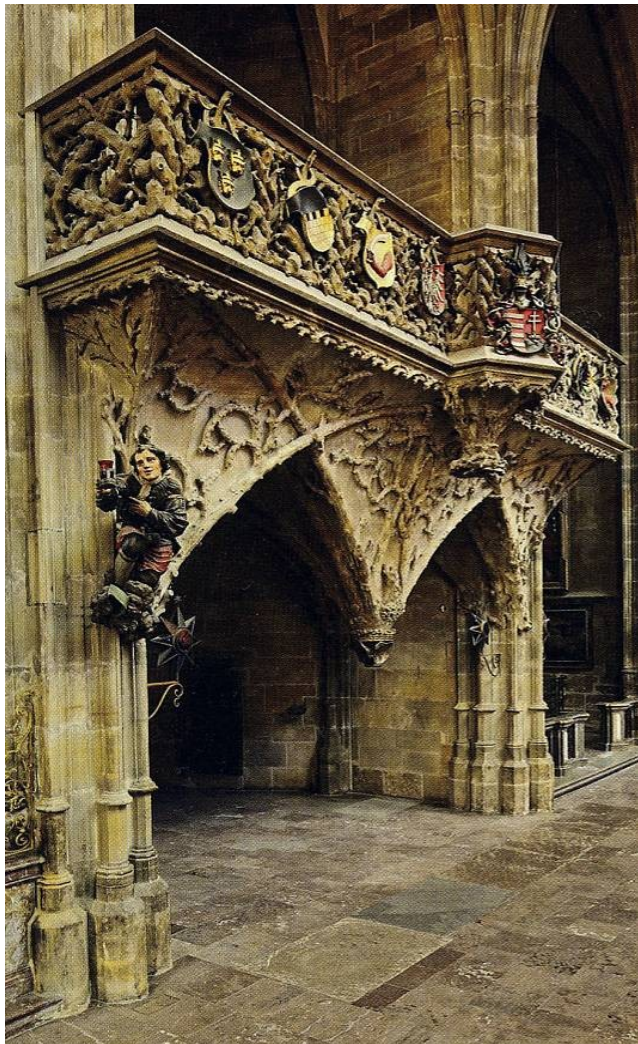

Jindřichův Hradec, farní kostel

KRÁLOVSKÁ ORATOŘ V KATEDRÁLE SV. VÍTA

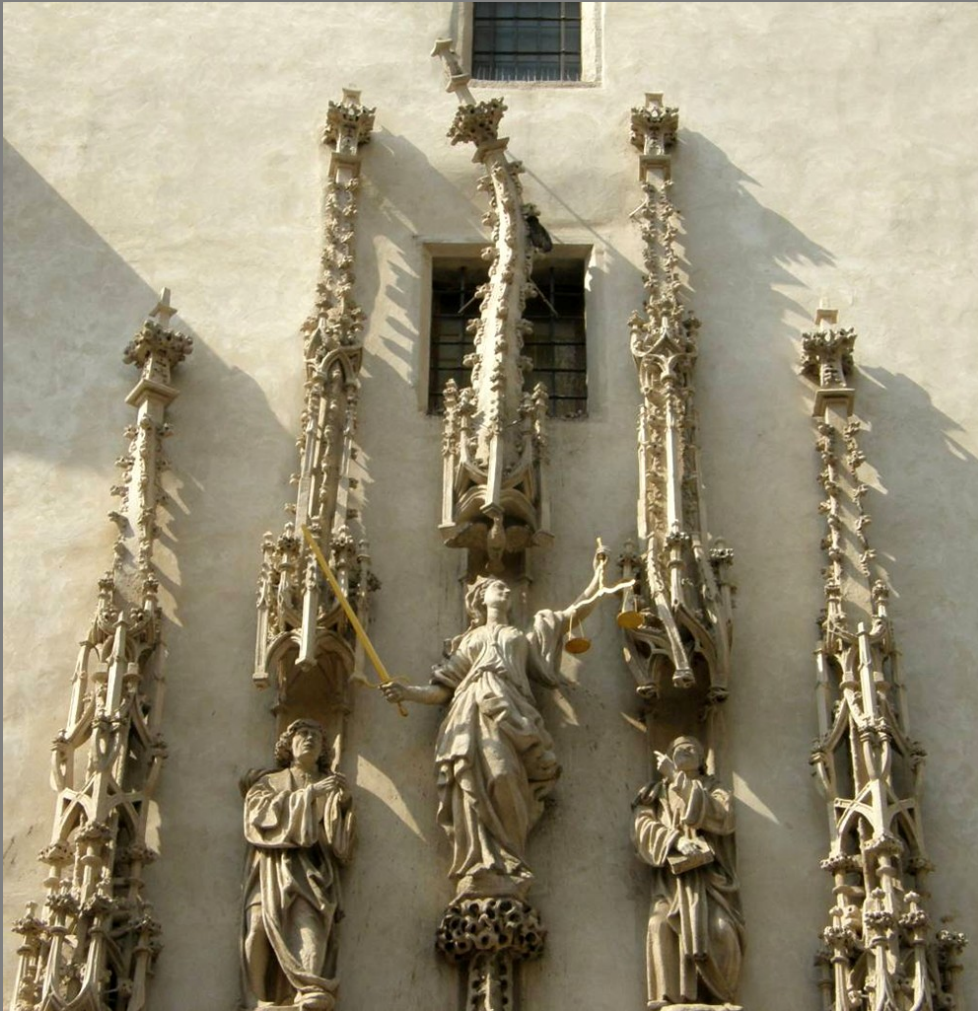
Hans Spiess z Frankfurtu, 1493

*Královská oratoř.
Detail kamenné výzdoby –
větve svázané „provazem“.*

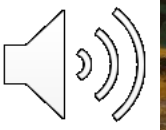
BRNO, portál do radnice s výzdobou od Antona Pilgrama, poč. 16. stol.

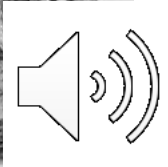
vpravo detail kleneb. žeber v kostele ve Sv. Tomáše (jižní Čechy) s motivem svázaných větví, poč. 16. stol.

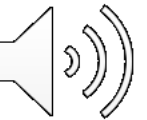

Svatojiřský oltář,
1470

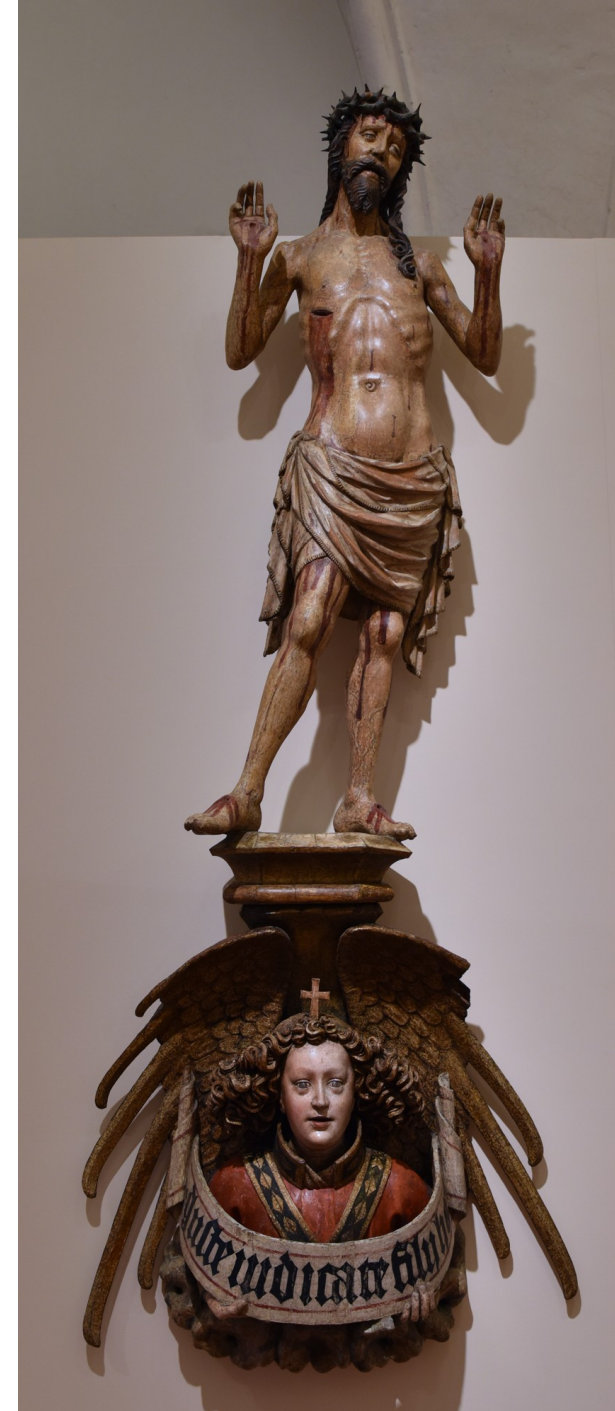

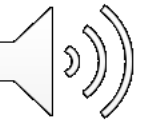
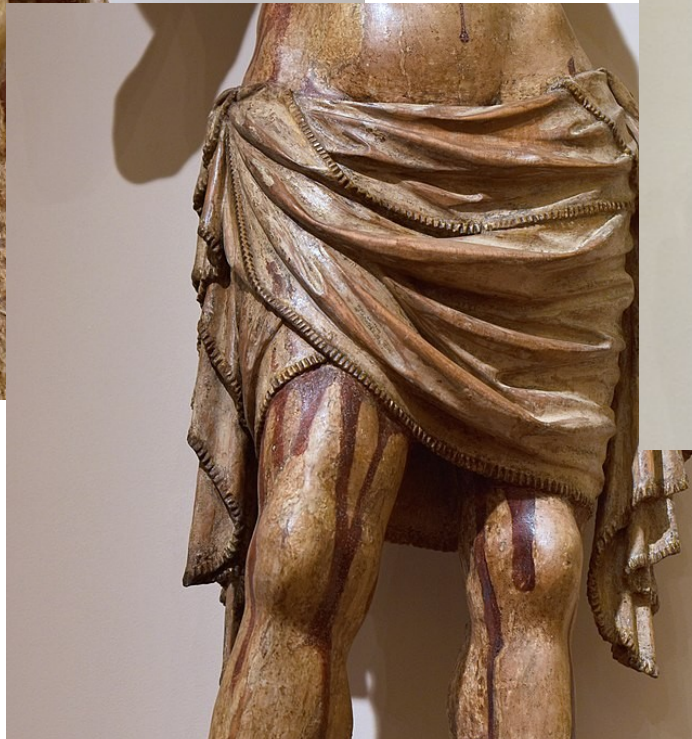
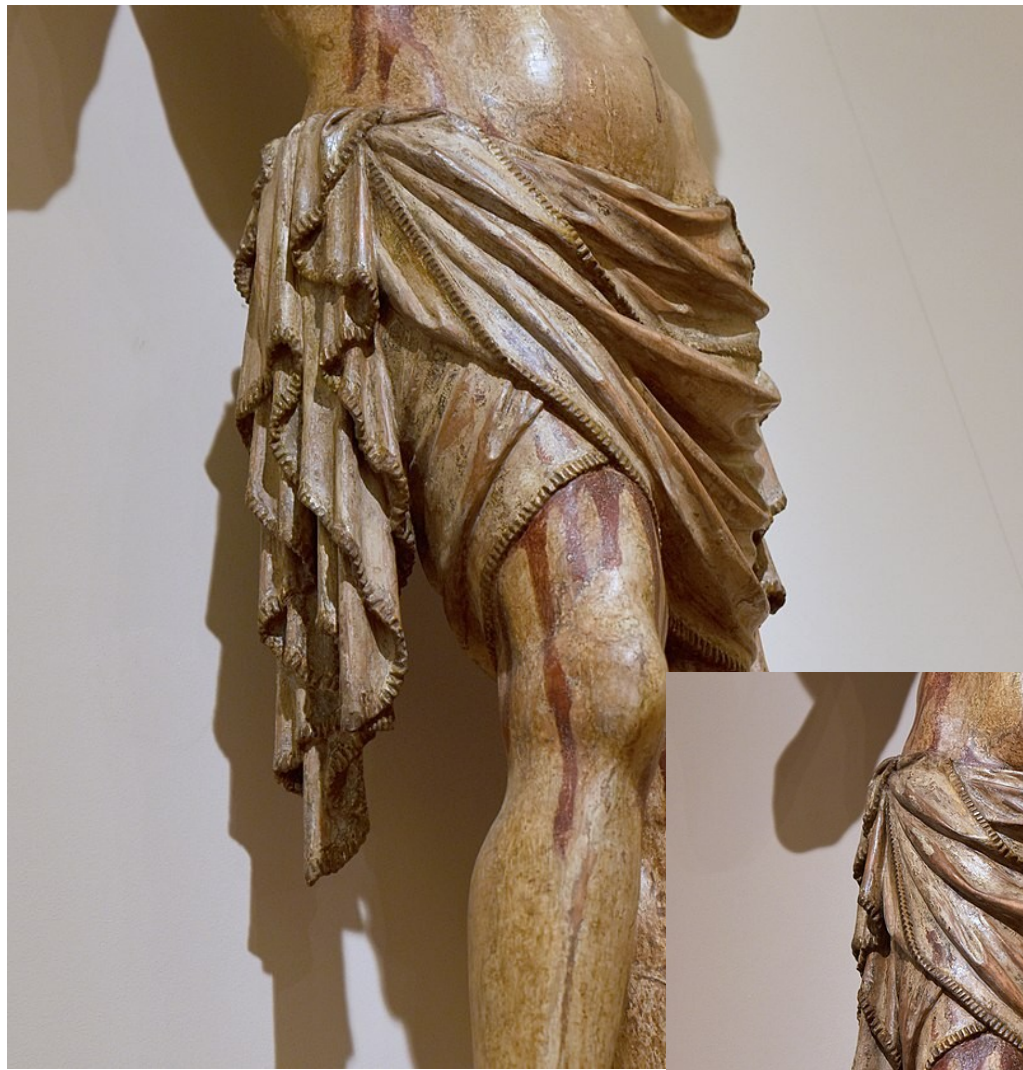
Archa z Velhrartic, ca 1490

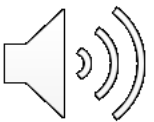
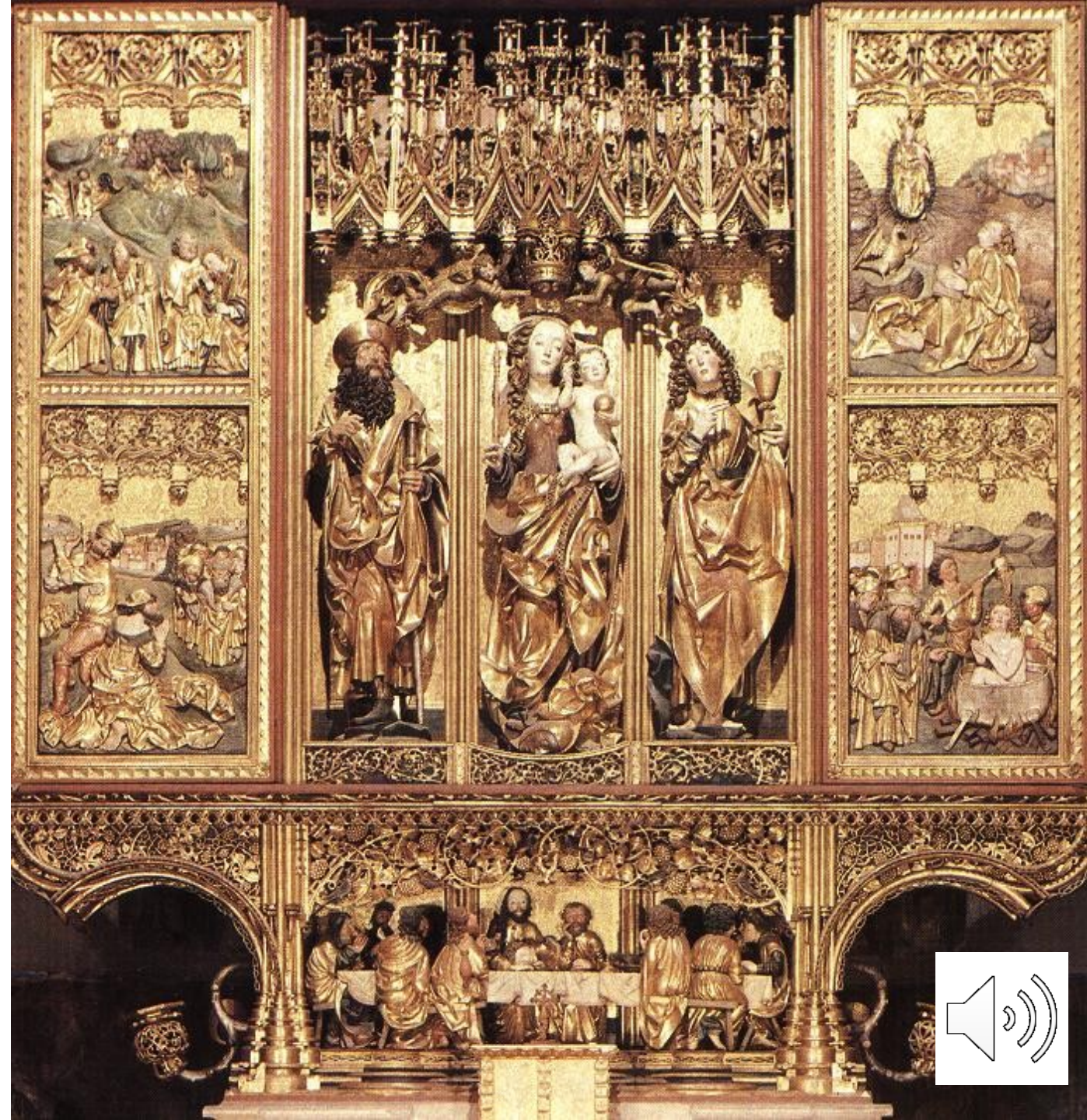

Bolestný Kristus ze Staroměstské radnice, po 1400

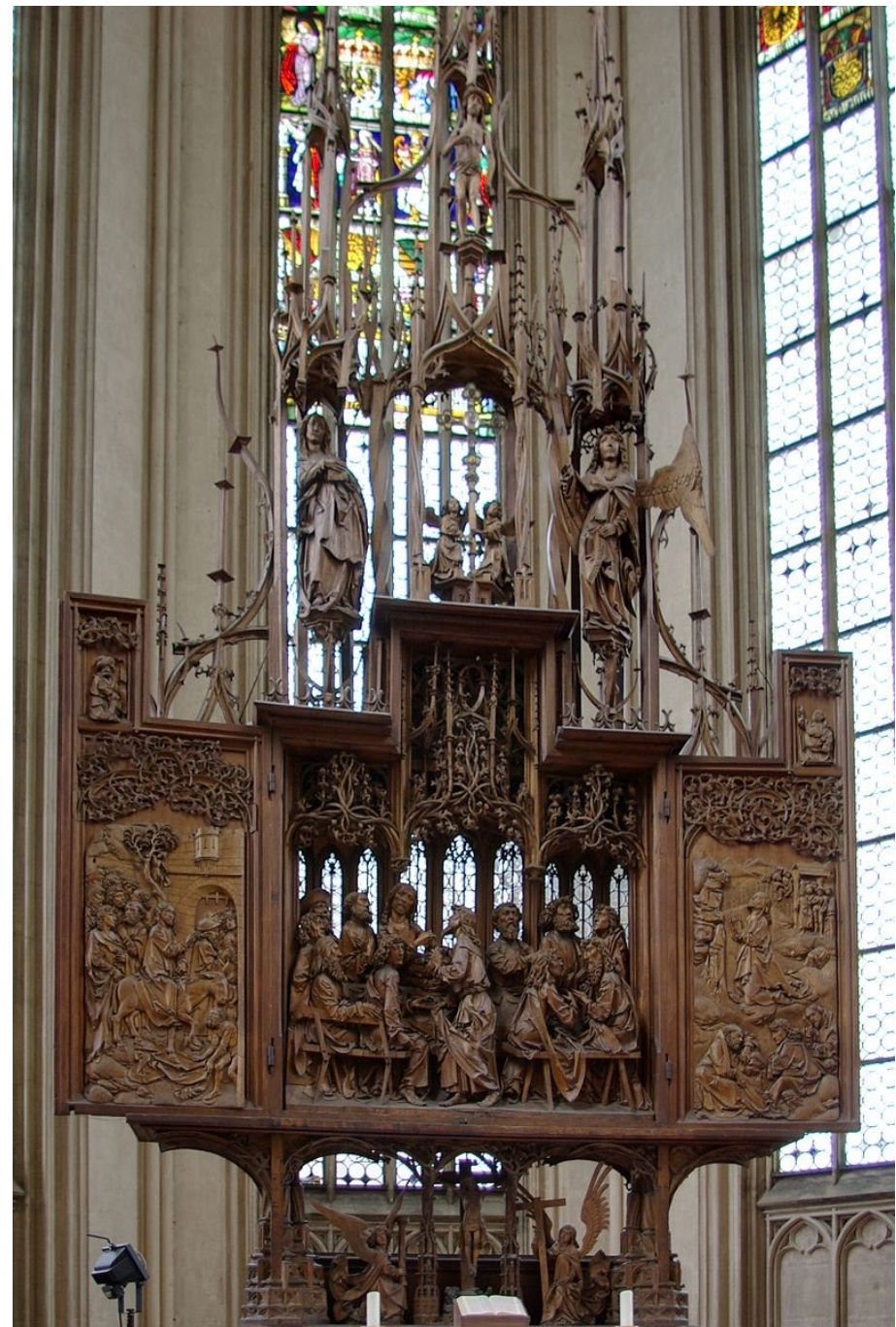
Kostel sv. Jakuba v Levoči,
hlavní oltář, mistr Pavel,
1508-1517

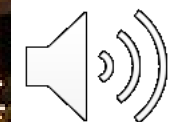
Oltář v Kefermarktu, 1497

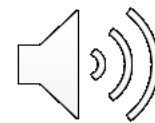

Tilman Riemenschneider, Oltář sv. krve,
Rothenburg ob der Tauber

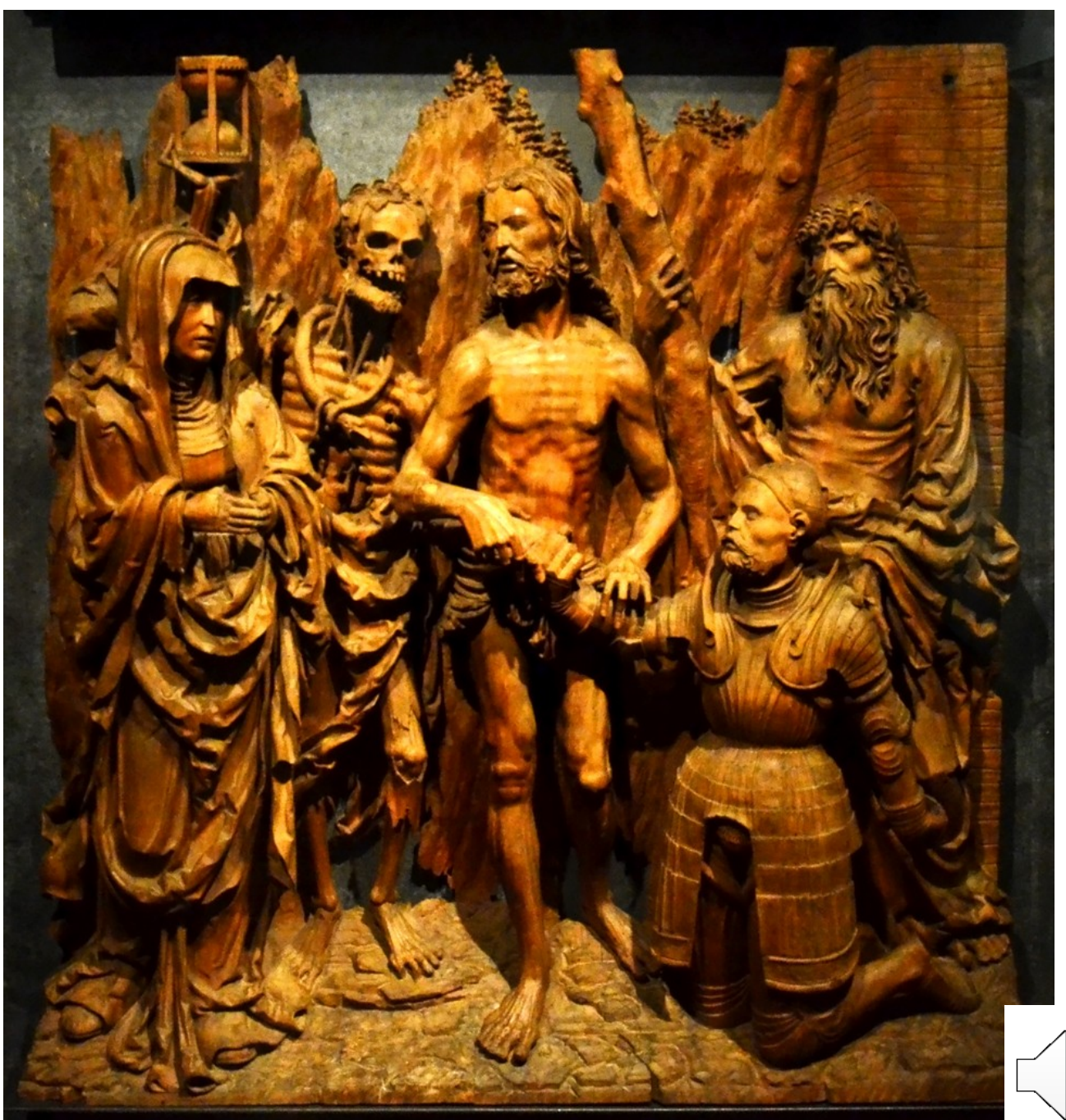

Veit Stoss, Oltář
Smrti Panny Marie v
Kosteletě
Nanebevzetí Panny
Marie v Krakově,
1477-1484

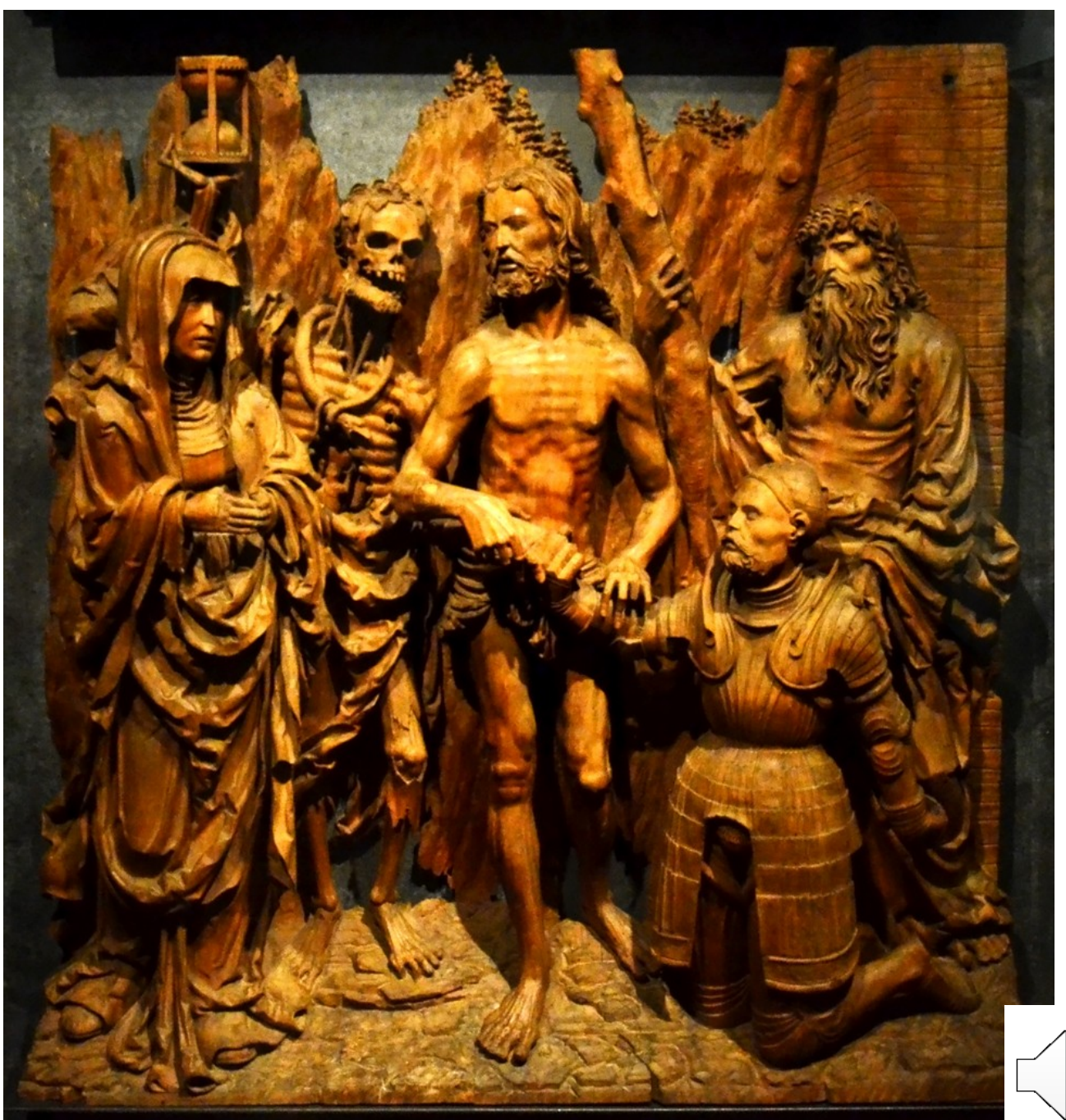

Monogramista IP,
Zlíčovský oltář, 20. léta
16. století

Monogramista IP,
Zlíčovský oltář, 20. léta
16. století

Lucas Cranach starší, Ukřižování, 1501

Děkuji za pozornost

